

BESTEMMINGSWIJZIGING GINDERDOOR 26 EN 28

OMGEKEERDE WERKING VEEHOUDERIJ

11 mei 2015

BESTEMMINGSWIJZIGING GINDERDOOR 26 EN 28

OMGEKEERDE WERKING VEEHOUDERIJ

In opdracht van	Gemeente Laarbeek
Opgesteld door	Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant Keizer Karel V Singel 8 Postbus 8035 5601 KA Eindhoven
Auteur	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Projectnummer	
Datum	11 mei 2015
Status	definitief

Inhoudsopgave

1	Aanleiding en opdracht	1
2	Wettelijk milieukaders	2
2.1	Wet geurhinder en veehouderij	2
2.1.1	Geur gevoelig object	3
2.1.2	Bebouwde kom	4
2.1.3	Geurnormen voor de maximale geurbelasting	4
2.1.4	Aan te houden vaste afstanden	5
2.1.5	Gemeentelijke geurbeleid: geurverordening	5
2.2	Activiteitenbesluit	6
2.3	Verordening ruimte 2014 (provincie Noord-Brabant)	7
2.4	Fijn stof (Wet milieubeheer)	7
3	Aanvaardbaar woon- en leefklimaat	8
3.1	Aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor geur	8
3.1.1	Geurbelasting en aanvaardbaar woon- en leefklimaat	8
3.1.2	Afstanden en aanvaardbaar woon- en leefklimaat	9
3.2	Aanvaardbaar woon- en leefklimaat fijn stof	10
4	Ruimtelijke situatie en relevante veehouderijen	11
5	Toetsing omgekeerde werking	13
5.1	Geurgevoelig object, te beschermen object en ligging	13
5.2	Belangen veehouderij	14
5.3	Aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor geur	15
5.4	Aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor fijn stof	17
6	Conclusie	18

1 Aanleiding en opdracht

De gemeente Laarbeek wil de functie van de (voormalige) bedrijfswoningen van veehouderij aan de Ginderdoor 26 en 28 veranderen en deze bestemmen als burgerwoningen. Hiervoor is een wijziging van het bestemmingsplan in voorbereiding. Bij de besluitvorming omtrent (wijziging van) een bestemmingsplan moet worden bepaald of sprake is van een goede ruimtelijke ordening en of het plan niet in strijd is met het ruimtelijke ordeningsrecht. In de omgeving van de locaties aan de Ginderdoor 26 en 28 zijn veehouderijen aanwezig. De vraag is of de toekomstige bewoners niet zullen worden blootgesteld aan overmatige geurhinder of een te hoge fijn-stof belasting. Tevens mogen de veehouderijen niet in de bedrijfsvoering worden belemmerd door het veranderen van de bestemming.

De gemeente Laarbeek heeft de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant verzocht om te onderzoeken of er sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Het betreft een onderzoek naar de zogenaamde 'omgekeerde werking': de doorwerking van milieuregelgeving in de ruimtelijke ordening. Dit betekent dat beoordeeld wordt of de belangen van de betrokken partijen in het geding zijn. Die van:

- ✓ de toekomstige bewoners.
In het belang van de toekomstige bewoners moet worden bepaald of sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.
- ✓ de omliggende veehouders.
De bestemmingswijziging mag de reguliere bedrijfsvoering van de omliggende veehouderijen niet schaden, c.q. het juridisch-planologisch toegestane gebruik niet belemmeren.

De voor de omgekeerde werking relevante wettelijke milieukaders worden in hoofdstuk 2 geschetst. In hoofdstuk 3 worden uitgangspunten voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat behandeld. Hoofdstuk 4 beschrijft de ruimtelijke situatie. De beoordeling van de omgekeerde werking wordt in een aantal stappen uitgevoerd in de hoofdstuk 5. De conclusies zijn samengevat in hoofdstuk 6.

2 Wettelijk milieukaders

Veehouderijen emitteren diverse stoffen in de lucht, zoals geurstoffen en fijn stof. De bronnen van deze emissie zijn doorgaans stallen, mestopslag, opslag van (brij)voer en/of mestbe- of verwerking. Voor omwonenden van veehouderijen kan de emissie van deze stoffen hinderlijk zijn of kunnen ze een risico voor de gezondheid vormen. Bij een teveel aan geurstoffen in de buitenlucht wordt doorgaans hinder ervaren. Te hoge concentraties fijn stof in de buitenlucht kunnen nadelig zijn voor de gezondheid. Ook andere stoffen afkomstig van veehouderijen, zoals endotoxinen, kunnen een risico zijn voor de volksgezondheid. Een wetenschappelijke onderbouwing hiervoor is (nog) niet geleverd en wettelijke kaders ontbreken tot dusver. Daarom beperkt het beoordelen van de omgekeerde werking zich vooralsnog tot geur en fijn stof. Hiervoor zijn wettelijke kaders in werking welke landelijke van toepassing zijn en soms aangevuld worden door provinciale en/of gemeentelijke verordeningen.

Dit hoofdstuk beschrijft de wettelijke kaders, voor zover zij relevant zijn voor het bepalen van de omgekeerde werking c.q. de doorwerking van milieukaders in de ruimtelijke ordening. In het eerste deel wordt de geurregelgeving voor veehouderijen besproken, in het tweede deel de regelgeving voor fijn stof.

2.1 Wet geurhinder en veehouderij

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) beschermt *geurgevoelige objecten* tegen geurhinder uit dierverblijven van veehouderijen. De aanvraag van een veehouderij om een omgevingsvergunning wordt getoetst aan *geurnormen* voor de maximale geurbelasting of aan te houden (vaste) *afstanden*. Afhankelijk van de uitkomst wordt de vergunning verleend dan wel geweigerd. Gemeenten mogen van de wettelijke normen en afstanden afwijken. Ter onderbouwing moet de gemeente een geurgebiedsvisie opstellen en daarbij rekening houden met de gewenste ruimtelijke ontwikkeling. De afwijkende normen en/of afstanden worden in een gemeentelijke verordening vastgelegd.

De Wgv kent een hogere bescherming toe aan geurgevoelige objecten in de *bebouwde kom* dan die in het *buitengebied* (lagere geurnormen voor de maximale geurbelasting of grotere aan te houden afstanden). De geurnormen in concentratiegebieden voor de veehouderij (veedichte gebieden) verschillen van die in niet-concentratiegebieden (veearme gebieden).

Voor de doorwerking naar de ruimtelijke ordening c.q. de omgekeerde werking zijn de volgende aspecten uit de Wgv van belang:

- het geurgevoelig object, ligging in de bebouwde of het buitengebied, ligging in een concentratiegebied of niet;
- de geurnormen en (vaste) afstanden uit de Wgv en/of de gemeentelijke geurverordening.

Noot: De Wgv geldt voor vergunningplichtige bedrijven. Voor meldingsplichtige bedrijven is de Wgv integraal overgenomen in het Activiteitenbesluit (op een uitzondering na die niet relevant is voor de omgekeerde werking).

2.1.1 Geur gevoelig object

De definitie van het begrip geurgevoelig object is terug te vinden in art. 1 Wgv:

“gebouw, bestemd voor en blijkens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of menselijk verblijf en die daarvoor permanent of een daarmee vergelijkbare wijze van gebruik, wordt gebruikt.”

In verschillende uitspraken van de rechter is aangegeven dat uit de wetsgeschiedenis blijkt dat met “bestemd” wordt bedoeld dat het gebouw juridisch-planologisch mag worden gebruikt voor wonen of verblijf. Als het gebouw naar aard, indeling en inrichting geschikt is om te worden gebruikt voor menselijk wonen of verblijf, moet het wonen of verblijf uiteraard ook juridisch-planologisch toegestaan zijn. De bestemming van een gebouw is daarmee leidend bij het beoordelen of sprake is van een geurgevoelig object.

Het is niet relevant of het wonen c.q. het verblijf wordt uitgeoefend door dezelfde of steeds wisselende personen. Het aantal personen dat verblijft in het gebouw is ook niet relevant bij de beoordeling van de geurgevoeligheid. Ook wanneer er maar één persoon in het gebouw verblijft is dat voldoende.

Met het criterium “permanent of vergelijkbare wijze van gebruik” wordt bedoeld dat er mensen structureel wonen of verblijven. Het is soms lastig om te beoordelen wat er met “permanent of een vergelijkbare wijze van gebruik” wordt bedoeld. Uit de jurisprudentie blijkt dat wanneer een gebouw bestemd en geschikt is voor wonen of verblijf, de rechter er bijna vanzelfsprekend vanuit gaat dat het wonen of verblijven ook permanent of op vergelijkbare wijze van gebruik plaatsvindt. Alleen in gevallen waar het gaat om incidenteel verblijf of waarbij het verblijf plaatsvindt gedurende beperkte perioden kan beargumenteerd worden dat dit niet overeenkomt met “permanent verblijf of vergelijkbare wijze van gebruik”. Voorbeeld:

ABRvS, 201104200/1/H1 van 11 januari 2012: kampeerboerderij is geen geurgevoelig object: "In aanmerking genomen dat het gebruik van de in de paardenstal te vestigen kampeerboerderij is gericht op het bieden van recreatief (nacht)verblijf voor beperkte duur, te weten een vakantieperiode van maximaal enkele achtereenvolgende weken, heeft de rechtbank terecht overwogen dat van permanent of daarmee gelijk te stellen gebruik voor menselijk verblijf geen sprake is, zodat de paardenstal niet valt aan te merken als geurgevoelig object in de zin van artikel 1 van de Wgv."

Daarnaast is van belang of een object al dan niet hoort bij een (voormalige) veehouderij. Voor geurgevoelige objecten die onderdeel zijn van een veehouderij, of van een voormalige veehouderij die na 19 maart 2000 is beëindigd, gelden uitsluitend de minimumafstanden en niet de waarde voor de geurbelasting. Hetzelfde geldt voor een ‘ruimte-voor-ruimte woning/geurgevoelig object’ als beschreven in artikel 14, tweede lid van de Wgv en voor een plattelandswoning zoals beschreven in de Wet plattelandswoningen.

2.1.2 Bebouwde kom

Het begrip 'bebouwde kom' is niet gedefinieerd in de Wgv. In de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel is vermeld:

"De grens van de bebouwde kom wordt niet bepaald door de Wegenverkeerswetgeving, maar evenals in de ruimtelijke ordening door de aard van de omgeving. Binnen een bebouwde kom is de op korte afstand van elkaar gelegen bebouwing geconcentreerd tot een samenhangende structuur."

Ook is opgenomen:

"De bebouwde kom kan namelijk worden omschreven als het gebied dat door aaneengesloten bebouwing overwegend een woon- en verblijffunctie heeft en waarin veel mensen per oppervlakte-eenheid ook daadwerkelijk wonen of verblijven."

De plaatselijke situatie zal moeten worden beoordeeld om te bepalen of wel of niet sprake is van de bebouwde kom. Uit jurisprudentie blijkt dat de Afdeling bestuursrechtspraak naast de aard en omvang van het te beoordelen gebied mede de aard van de omgeving en de afstand tot een dorpskern bepalend laat zijn of wel of niet sprake is van bebouwde kom.

2.1.3 Geurnormen voor de maximale geurbelasting

Een geurnorm betreft de maximale geurbelasting van een veehouderij op een geurgevoelig object. Bij de vergunningverlening wordt aan de norm getoetst. De betreffende norm vertegenwoordigt bij de omgekeerde werking de belangen van de veehouderij. Op een 'geurkaart' is de geurcontour rondom de veehouderij in beeld te brengen. De geurcontour komt overeen met de geldende geurnorm en kan voor iedere norm op een 'geurkaart' worden afgebeeld. Het belang van de veehouderij wordt niet geschaad als binnen de geurcontour al geurgevoelige objecten liggen en het nieuw geurgevoelig object niet dichterbij de veehouderij komt te staan. Bouwen binnen de geurcontour is niet mogelijk als er geen andere geurgevoelige objecten binnen de contour liggen. Bouwen binnen de contour schaadt dan de belangen van de veehouderij¹.

Geurnormen gelden voor diercategorieën waarvoor een geuremissiefactor – in odour units – is opgenomen in de wettelijke regeling bij de wet geurhinder en veehouderij. Emissiefactor zijn er voor: vleesvarkens, zeugen, biggen, opfok- en leghennen, (groot)ouderdieren, vleeskuikens, kalkoenen, eenden, parelhoenders, vleeskalveren, vleesstieren, schapen en geiten).

In de tabellen hieronder zijn de in de Wgv opgenomen standaard geurnormen weergegeven. Zoals gezegd mogen gemeenten daarvan afwijken: zie hiervoor de paragraaf over gemeentelijk geurbeleid.

In de Wgv opgenomen standaard normen voor de maximale geurbelasting van een veehouderij op een geurgevoelige object in de concentratiegebieden voor de veehouderij.

Concentratiegebieden	
Bebouwde kom	3 ou
Buitengebied	14 ou

In de Wgv opgenomen standaard normen voor de maximale geurbelasting van een veehouderij op een geurgevoelige object in de niet-concentratiegebieden voor de veehouderij.

Niet-concentratiegebieden	
Bebouwde kom	2 ou
Buitengebied	8 ou

¹ Als de veehouderij wil uitbreiden met dieren, zal vanwege de het geurgevoelige object de 50%-regeling (art. 3, lid 4, Wgv) moeten worden toegepast.

2.1.4 Aan te houden vaste afstanden

Net als voor geurnormen kan voor de (vaste) afstanden die een veehouderij moet aanhouden de afstandscontour op een 'geurkaart' in beeld te brengen. Bouwen binnen de afstandscontouren is in beginsel niet mogelijk, tenzij aannemelijk gemaakt kan worden dat ter plaatse sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat (jurisprudentie). Zie hiervoor hoofdstuk 3.

Voor meerdere diercategorieën zijn tot nu toe géén emissiefactoren² in de wettelijke regeling opgenomen. Het betreft onder andere melkkoeien en vrouwelijk jongvee, zoogkoeien, paarden, nertsen, struisvogels en andere diersoorten. Bij de vergunningverlening gelden voor deze diercategorieën vaste afstanden. De vaste afstanden zijn in onderstaande tabel weergegeven. Deze gelden zowel voor concentratiegebieden als voor niet-concentratiegebieden voor de veehouderij.

In de Wgv opgenomen standaard waarden voor de aan te houden afstand van een veehouderij naar een geurgevoelige object.

	Vaste afstanden (meters)					
	Melkkoeien, jongvee, zoogkoeien, paarden e.a.*	Nertsen				
		1-1000 dieren	1001-1500 dieren	1501-3000 dieren	3001-6000 dieren	6001-9000 dieren
Bebouwde kom	100	175	200	225	250	275
Buitengebied	50	100	125	150	175	200

* andere diercategorieën waarvoor geen emissiefactoren bekend zijn.

NB. Indien de nertsen in emissiearme huisvesting worden gehouden dan worden de afstanden uit de tweede rij van de tabel (buitengebied) met 25 meter verkleind.

Afstandsbepaling

In alle gevallen moet worden getoetst of de afstand tussen de buitenzijde van het dierenverblijf en de geurgevoelige objecten voldoet aan de gestelde afstanden, de zogenaamde gevel tot gevelafstand.

2.1.5 Gemeentelijke geurbeleid: geurverordening

De Wgv biedt de mogelijkheid om lokaal maatwerk te leveren. De gemeente mag van de wettelijke standaard geurnormen en vaste afstanden afwijken. Andere normen en afstanden moeten worden vastgelegd in een gemeentelijke geurverordening. De wet schrijft voor dat de onderbouwing moet worden geleverd in een zogenaamde geurgebiedsvisie, waarbij rekening wordt gehouden met de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van het gebied, de huidige en de toekomstige geursituatie.

Wat betreft geurnormen geldt een bandbreedte waarbinnen mag worden afgeweken (zie onderstaande tabel). Voor de afstanden kent de wet geen bandbreedte, maar wel een minimale afstand van 25 meter.

In tabel hieronder zijn tussen haakjes () de wettelijke standaard geurnormen vermeldt, de waarden links en rechts van de standaardnormen geven de bandbreedte aan waarbinnen de gemeenten mogen afwijken.

	Concentratiegebieden	Niet-concentratiegebieden
bebouwde kom	0,1 - (3) - 14 ou	0,1 - (2) - 8 ou
buitengebied	3 - (14) - 35 ou	2 - (8) - 20 ou

² Voor melkvee en nertsen is de geuremissie inmiddels wel gemeten, maar dit heeft nog niet geleid tot het opnemen van een emissiefactor in de Regeling geurhinder en veehouderij. Dit betekent dat de bij de vergunningverlening nog niet aan odour units mag worden getoetst, maar dat de vaste afstanden gelden.

Geurverordening gemeente Laarbeek

De gemeente Laarbeek heeft een geurverordening met andere normen en vaste afstanden vastgesteld. De geurverordening stelt de volgende normen (geen afstanden):

- de geurnorm van 1,5 odour unit ($\text{ou}_\text{e}/\text{m}^3$) voor de maximale geurbelasting op geurgevoelige objecten gelegen in de woonkernen Beek en Donk, Lieshout, Aarle-Rixtel en Mariahout;
- de geurnorm van 7 odour units ($\text{ou}_\text{e}/\text{m}^3$) voor de maximale geurbelasting op geurgevoelige objecten gelegen binnen de kernrandzones.

Buiten de gebieden genoemd in de verordening, dus voor het overige grondgebied van de gemeente, gelden de wettelijke standaardnormen. Dit betekent dat in het buitengebied (behoudens extensiveringsgebied overig) de wettelijke norm van 14 odour units ($\text{ou}_\text{e}/\text{m}^3$) geldt. In de bebouwde kom geldt een vaste afstand van 100 meter ten opzichte van geurgevoelige objecten, voor bedrijven waarvoor niet bij ministeriële regeling een geuremissiefactor is vastgesteld. Voor het buitengebied geldt een vaste afstand van 50 meter. In dit rapport zal worden uitgegaan van genoemde normstelling en vaste afstanden.

Noot. De andere geurnormen en/of afstanden die in de gemeentelijke verordening zijn vastgelegd treden in de plaats van de standaard geurnormen en vaste afstanden uit de Wgv. De andere geurnormen en/of afstanden zijn ook van toepassing op de bedrijven die vallen onder de meldingsplicht van het Activiteitenbesluit.

Geurgebiedsvisie

In de geurgebiedsvisie van de gemeente Laarbeek zijn streefwaarden opgenomen voor de maximale geurbelasting, zie tabel hieronder. Deze streefwaarden worden voor het beoordelen van de omgekeerde werking gebruikt voor het beoordelen van het woon- en leefklimaat (zie hoofdstuk 3 van dit rapport).

Streefwaarden voor geurbelasting in de geurgebiedsvisie 2008 van de gemeente Laarbeek.

Maximaal geurhinder percentage	... op geurgevoelig object c.q. te beschermen object gelegen in ...	Overeenkomende voorgrond geurbelasting (odour units; $\text{ou}_\text{e}/\text{m}^3$)	Overeenkomende achtergrond geurbelasting (odour units; $\text{ou}_\text{e}/\text{m}^3$)
12%	Bebouwde kom	5	10
16%	kernrandzones	7	14
20%	Buitengebied	10	20

2.2 Activiteitenbesluit

Per 1 januari 2013 zijn agrarische activiteiten onder de reikwijdte van het Activiteitenbesluit komen te vallen. Dat betekent dat voor een deel van de bedrijfsvoering binnen de inrichting nu de voorschriften van hoofdstuk 3 van het Activiteitenbesluit en bijbehorende Activiteitenregeling van toepassing zijn. Hierin zijn afstandseisen opgenomen naar geurgevoelige objecten, zie onderstaande tabel.

Voorschriften in het Activiteitenbesluit voor aan te houden afstanden tot een geurgevoelig object.

Artikel Activiteitsbesluit	Activiteit	Voorschrift aan te houden afstand (meter)	Afstand tot geurgevoelig object gelegen in ...
3.46	Opslaan agrarische bedrijfsstoffen	100	Bebouwde kom
		50	Buitengebied
3.46	Kuilvoer	25	Bebouwde kom en buitengebied
3.51	Mestbassin (opslag drijfmest en digestaat)	100	Bebouwde kom en buitengebied
		50 (< 350 m ²)	
3.46	Opslaan vaste mest (< 600 m ³)	100	Bebouwde kom
		50	Buitengebied

2.3 Verordening ruimte 2014 (provincie Noord-Brabant)

In de provinciale Verordening ruimte zijn regels opgenomen met betrekking tot de maximale hinderpercentages voor geur en de maximale concentratie fijn stof in de buitenlucht, zie tabel hieronder. Deze grenswaarden worden voor het beoordelen van de omgekeerde werking gebruikt voor het beoordelen van het woon- en leefklimaat (zie hoofdstuk 3 van dit rapport). De maximale hinderpercentages voor komen doorgaans overeen met de streefwaarden voor de maximale geurbelasting welke zijn opgenomen in geurgebiedsvisionen van gemeenten.

Maximale waarden voor geur en fijn stof in de Verordening ruimte 2014.

Component	Maximale hinderpercentage / concentratie	... op geurgevoelig object c.q. te beschermen object gelegen in ...	Overeenkomende voorgrond geurbelasting (odour units; ou _E /m ³)	Overeenkomende achtergrond geurbelasting (odour units; ou _E /m ³)
Geur	12%	Bebouwde kom	5	10
	20%	Buitengebied	10	20
Fijn stof	31,2 µg/m ³	Bebouwde kom en buitengebied	n.v.t.	n.v.t.

2.4 Fijn stof (Wet milieubeheer)

Bij het beoordelen van een aanvraag voor een omgevingsvergunning milieu moet het bevoegd gezag toetsen aan de luchtkwaliteitseisen uit de Wet milieubeheer (Wm). Het toetsingskader voor de luchtkwaliteit staat in artikel 5.16 Wm, zie onderstaande tabel. Het bevoegd gezag moet toetsen aan de normen voor PM10 en PM2,5. Voor fijn stof gelden twee normen: een jaargemiddelde norm en een daggemiddelde norm (piekbelasting).

Luchtkwaliteitseisen Wet Milieubeheer (artikel 5.16).

Parameter	Jaargemiddelde concentratie (µg/m ³)	Aantal dagen met gemiddelde concentratie > 50 µg/m ³
PM10	40	35
PM2,5*	25	–

* Voor het berekenen van de concentratie van PM2,5 zijn nog niet in alle gevallen emissiefactoren bekend en is er nog geen bruikbaar rekenprogramma. Tot die tijd zal voor de beoordeling van PM2,5 worden uitgegaan van een publicatie van het Planbureau voor de leefomgeving. Op basis van een onderzoek van het RIVM ("Attainability of PM2,5 air quality standards, situation for the Netherlands in a European context, J. Matthijsen, B.A. Jimmink, F.A.A.M de Leeuw en W. Smeets, Planbureau voor de Leefomgeving, Bilthoven 2009) wordt geconcludeerd dat wanneer aan de norm voor PM10 wordt voldaan, dit ook geldt voor de norm voor PM2,5.

Artikel 5.19 van de Wet milieubeheer behandelt de plaatsen waar de luchtkwaliteit moet worden beoordeeld. Op plaatsen waar geen mensen komen, binnen inrichtingen en op rijbanen en middenbermen van wegen hoeft geen beoordeling van de luchtkwaliteit plaats te vinden. Verder moet de luchtkwaliteit worden beoordeeld op plaatsen waar de blootstelling significant is, uitgaande van een verblijfstijd van 24 uur. Voor fijn stof moet de verblijfstijd dus vergeleken worden met een dag. Een voorbeeld: de gemiddelde verblijfstijd van een wandelaar op een wandelpad is kort in vergelijking met 24 uur en daarom niet significant. Burgerwoningen en andere gevoelige objecten zijn gezien vanuit deze achtergrond zogenaamde "te beschermen objecten". Een geurgevoelig object in de zin van de Wgv is ook een te beschermen object vanwege luchtkwaliteit. Anders dan onder de Wgv zijn ook bedrijfswoningen van naburige veehouderijen te beschermen objecten.

3 Aanvaardbaar woon- en leefklimaat

Uitgangspunt in de ruimtelijke ordening is dat sprake moet zijn van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Bij bestemmingsplannen voor woonwijken, bedrijventerreinen of het buitengebied is het de vraag welk niveau voor de belasting door geur en fijn stof uit veehouderijen nog aanvaardbaar is.

3.1 Aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor geur

Voor het beoordelen van het woon- en leefklimaat is de geurbelasting en/of een (vaste) afstanden bepalend. De geurbelasting kan berekend worden voor diercategorieën waarvoor een emissiefactor is opgenomen in de ministeriële regeling van de Wet geurhinder en veehouderij. Voor diercategorieën waarvoor geen emissiefactor is opgenomen gelden vaste afstanden (zie paragraaf 2.1.3 en 2.1.4). Ook voor mestopslag en andere bedrijfsstoffen gelden aan te houden afstanden (zie paragraaf 2.2).

3.1.1 Geurbelasting en aanvaardbaar woon- en leefklimaat

De geur van veehouderijen verspreidt zich via de lucht en veroorzaakt een geurbelasting op de woon- en leefomgeving. Onder geurbelasting wordt de hoeveelheid geur verstaan die op geurgevoelig object – bijvoorbeeld een woning – terecht komt (uitgedrukt in odour units per volume-eenheid lucht, ou_E/m^3). De geurbelasting op een locatie of in een gebied is in belangrijke mate bepalend voor de kwaliteit van het woon- en verblijfklimaat.

Het kenmerk van de Wgv is dat voor diercategorieën waarvoor een geuremissiefactor bekend is, de geurbelasting naar de omgeving kan worden berekend (ou). Dit gebeurt met het verspreidings-model V-Stacks. Voor het beoordelen van het woon- en leefklimaat ter plaatse van het plangebied is het nodig om de te verwachten geurhinder te evalueren. Dit betreft zowel de voorgrondbelasting³ als de achtergrondbelasting⁴ (zie tabel op de volgende pagina). De geurbelasting is op geurkaarten weer te geven, met contouren voor het woon- en leefklimaat rondom een veehouderij en/of door de berekende waarden voor de geurbelasting op de geurkaart te vermelden.

Doordat de geurbelasting naar de omgeving kan worden berekend, is voor iedere locatie te beoordelen of sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Hiervoor zijn de geurnormen uit de gemeentelijke geurverordening en/of de bijbehorende contouren niet van belang (vaste jurisprudentie na uitspraak Laarbeek 200900801/1/R3). Er mag binnen een contour voor de geurnormen worden gebouwd als inzichtelijk wordt gemaakt dat ter plaatse sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. NB. De contour voor de geurnorm wordt gebruikt voor het beoordelen of de veehouderij in haar belangen worden geschaad.

Voor het beoordelen van het woon- en leefklimaat wordt in deze rapportage uitgegaan van de (streef)waarden in de geurgebiedsvisie 2008 van de gemeente Laarbeek. De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) bepaalt dat de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van een gebied de basis is voor het opstellen van een gemeentelijk geurbeleid in de vorm van de geurverordening. Daarom vindt in de geurgebiedsvisie welke aan de geurverordening ten grondslag ligt, een beoordeling van het woon- en leefklimaat plaats. In de geurgebiedsvisie van de gemeente Laarbeek zijn streefwaarden voor maximale geurbelasting opgenomen (zie paragraaf 2.1.5): 12% hinder voor de woonkernen, 16% hinder voor de kernrandzones en 20% hinder voor het buitengebied.

3 De *voorgondbelasting* is de geurbelasting veroorzaakt door de individuele veehouderij(en). Daarbij is sprake van een één op één relatie tussen de veehouderij en het geurgevoelig object. Het betreft de veehouderij welke de meeste geur op het geurgevoelig object veroorzaakt, hetzij omdat het een grote veehouderij betreft, hetzij omdat de veehouderij dichtbij het geurgevoelig object is gelegen. Als er in het gebied maar één veehouderij aanwezig is wordt het woon- en leefklimaat bepaald door de voorgondbelasting van deze veehouderij. De voorgondbelasting op een geurgevoelig object kan meerdere veehouderijen in de nabije omgeving betreffen. Voor iedere veehouderij afzonderlijk wordt de voorgondbelasting bepaald.

4 De *achtergrondbelasting* is de geurbelasting als gevolg van alle veehouderijen in de wijde omgeving van het geurgevoelig object (veehouderijen in een omtrek van 2 km van het geurgevoelige object).

Bovenstaande hinderpercentages worden gehanteerd bij het beoordelen van het aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Zij komen overeen met de in de onderstaande tabel opgenomen hinderpercentage met bijbehorende geurbelasting en zijn in overeenstemming met de in de provinciale Verordening ruimte 2014 maximale waarden voor de geurbelasting opgenomen (zie paragraaf 2.3).

De kwaliteit van het woon- en leefklimaat wordt beoordeeld door het beschouwen van de geurbelasting ter plaatse van het nieuwe geurgevoelige object. In de tabel hieronder is de relatie tussen geurbelasting, geurhinder en milieukwaliteit weergegeven. Daarin opgenomen is een advieswaarde voor een maximaal acceptabel hinderniveau en de bijbehorende voorgrond- en achtergrondbelasting (dit zijn waarden tussen haakjes). De gehanteerde uitgangspunten zijn:

- aaneengesloten woningen verdienen een hoger beschermingsniveau dan verspreid liggende woningen;
- in gebieden met geen tot zeer weinig veehouderij: aaneengesloten woningen max. 6% kans op hinder en verspreid liggende woningen max. 12% kans op hinder;
- In gebieden met weinig tot veel veehouderij: aaneengesloten woningen max. 12% kans op hinder en verspreid liggende woningen max. 20% kans op hinder;
- de geurbelastingen bij de hinderpercentages zijn afgeleid uit de dosiseffect relaties uit het PRA-rapport (zie bijlagen 6 en 7 van de handreiking bij de Wgv).

Genoemde hinderpercentages zijn algemeen geaccepteerd en door jurisprudentie bevestigd.

Dosis-effectrelatie: de geurbelasting uitgedrukt in odour units (ou_e/m^3) gekoppeld aan het hinderpercentage en de milieukwaliteit, met tussenhaakjes de advieswaarden voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat (bron: bijlage 6 en 7 van de handreiking bij de Wet geurhinder en veehouderij).

Milieukwaliteit	% Geurgehinderden (hinderpercentage)	Concentratiegebied Geurbelasting, ou_e/m^3	
		Voorgrondbelasting	Achtergrondbelasting
Zeer goed	< 5	< 1,5	< 3
Goed	5 - 10 (6)	1,5 – 3,7 (2)	3 – 7 (4)
Redelijk goed	10 - 15 (12)	3,7 – 6,5 (5)	7 – 13 (10)
Matig	15 - 20 (20)	6,5 – 10 (10)	13 – 20 (20)
Tamelijk slecht	20 - 25	10 – 14	20 – 28
Slecht	25 - 30	14 – 19	28 – 38
Zeer slecht	30 - 35	19 – 25	38 – 50
Extreem slecht	35 - 40	25 – 32	50 – 65

3.1.2 Afstanden en aanvaardbaar woon- en leefklimaat

Voor diercategorieën waarvoor geen emissiefactoren bekend zijn (zie paragraaf 2.1.3) gelden vaste afstanden. Ook voor mestopslag en de opslag van andere bedrijfsstoffen gelden aan te houden afstanden tot geurgevoelige objecten. Net als voor de geurbelasting is ook voor de afstand die een veehouderij moet aanhouden de afstandscontour op een geurkaart in beeld te brengen.

Bij veehouderijen met vaste afstanden zijn geen odour units bekend. Daarom is de geurbelasting naar de omgeving niet te bepalen en is geen beoordeling van het woon- en leefklimaat mogelijk. Daarom is binnen de afstandscontour in beginsel geen aanvaardbaar woon- en leefklimaat te garanderen en is woningbouw in strijd met een goede ruimtelijke ordening. Van dit beginsel kan worden afgeweken als aannemelijk wordt gemaakt dat het woon- en leefklimaat binnen de afstandscontour wel aanvaardbaar is (201111498/1/T1/R4 van 13 februari 2013 en 201211840/2/R2 van 1 maart 2013 herhaald in 201107147/1/R3 van 31 oktober 2012).

3.2 Aanvaardbaar woon- en leefklimaat fijn stof

De regelgeving voor fijn stof (zie paragraaf 2.4) heeft ook een omgekeerde werking c.q. doorwerking in de ruimtelijke ordening. Als je niet wilt dat veehouders de grenswaarden voor fijn stof overschrijden, moet je geen woningen bouwen op locaties waar de grenswaarden worden overschreden. Dit is het principe van een goede ruimtelijke ordening op basis waarvan een aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor (toekomstige) bewoners geborgd moet zijn.

Anders dan in de geurregelgeving hebbende gemeenten geen beleidsvrijheid om andere normen voor de luchtkwaliteit te hanteren. Daarom zijn voor luchtkwaliteit de grenswaarden voor fijn stof uit de Wet Milieubeheer en de provinciale Verordening ruimte 2014 (zie paragrafen 2.3 en 2.4) maatgevend voor het aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Bij de beoordeling worden daarom de grenswaarden uit onderstaande tabel gehanteerd.

Parameter PM10	Jaargemiddelde concentratie ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Aantal dagen met gemiddelde concentratie > 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
Wet Milieubeheer	40	35
Verordening ruimte 2014	31,2	–

4 Ruimtelijke situatie en relevante veehouderijen

De gemeente Laarbeek wil de functie van de (voormalige) bedrijfswoningen van veehouderij aan de Ginderdoor 26 en 28 veranderen en deze bestemmen als burgerwoningen. De locaties Ginderdoor 26 en 28 liggen in het buitengebied van Laarbeek, ten zuidoosten van de kern Mariahout. Onderstaande kaart geeft de ligging van de locaties weer.

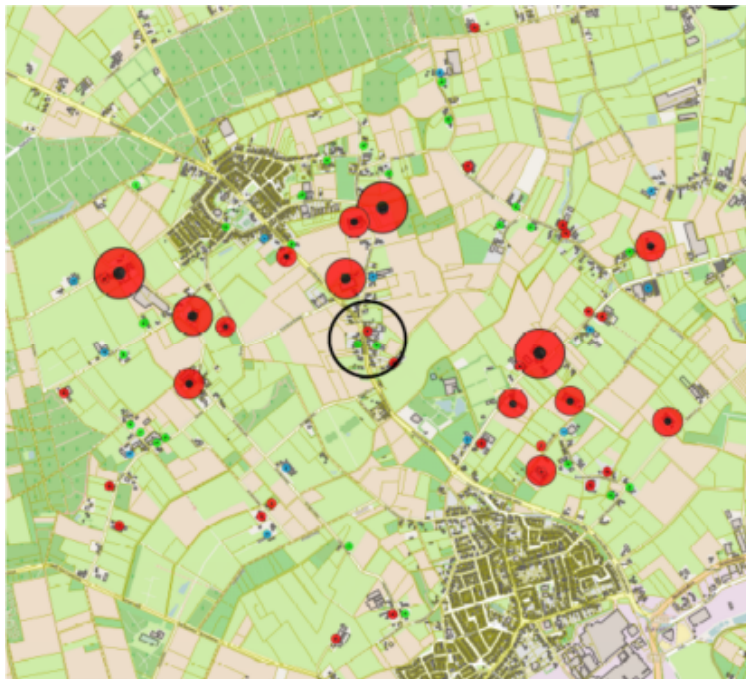
Omliggende veehouderijen

Op de onderstaande kaart zijn de in de omgeving van Ginderdoor 26 en 28 gelegen veehouderijen weergegeven. De betreffende bedrijven zijn allen meegenomen voor het bepalen van het woon- en leefklimaat als gevolg van de achtergrondbelasting (alle veehouderijen tot 2 km rond de locaties tellen mee bij het berekenen van de achtergrondbelasting).

De volgende relevante veehouderijen liggen in de onmiddellijke nabijheid van het plangebied:

- Ginderdoor 30;
- Ginderdoor 12;
- Heieindseweg 1A;
- Heieindseweg 6.

De bedrijven aan de Ginderdoor 12 en de Heieindseweg 6 hebben dermate weinig geuremissie (641 respectievelijk 0 ou_e/s) dat zij niet relevant zijn voor de voorgrondbelasting.

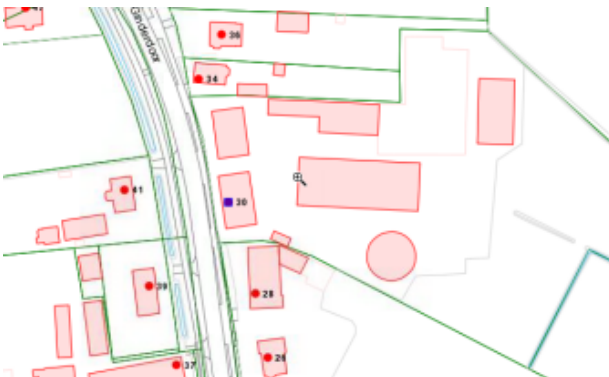
Vanwege de voorgrond geurbelasting zijn de bedrijven aan de Ginderdoor 30 en aan de Heieindseweg 1A wel van belang voor het woon- en leefklimaat. Voor deze twee bedrijven is uitgegaan van de volgende gegevens.

- Het bedrijf aan de Heieindseweg 1A heeft een vergunning voor het houden van zeugen en vleesvarkens met een geuremissie van 39.869 ouE/s.
- Het bedrijf aan de Ginderdoor 30 heeft een vergunning voor het houden van melkvee en vleeskalveren. Op de kaart / plattegrond hieronder is de bedrijfssituatie weergegeven in relatie met de omgeving.

Bedrijfscontroles hebben uitgewezen dat de melkveestal niet meer in gebruik is (zie foto hiernaast). Dit wordt bevestigd door de veehouder beschikbare gestelde metelling gegevens. De (vaste) afstand van 50 meter rondom een melkveestal in het buitengebied is daarom niet meer van toepassing.

Het mestopslag bassin ligt op minder dan 50 meter van de locatie Ginderdoor 28, maar is niet meer in gebruik (zie foto). De afstand van 50 meter rondom een mestbassin is daarom niet meer van toepassing.

De voorgrondbelasting wordt daarom alleen bepaald door de 192 vergunde vleeskalveren (traditioneel). Het bedrijf beschikt over een rechtsgeldige geuremissie van 6835 ouE/s.

5 Toetsing omgekeerde werking

Beoordeeld moet of de voorgenomen bestemmingswijziging van de locaties Ginderdoor 26 en 28 voldoet aan de spelregels een goede ruimtelijke ordening. Daarvoor wordt de omgekeerde werking van de milieuregelgeving getoetst op de volgende twee onderdelen:

- de veehouderij niet in zijn belangen wordt geschaad;
- er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Voorafgaand aan de toetsing moet worden vastgesteld of de betreffende locaties:

- geurgevoelig objecten zijn;
- of zij liggen in de bebouwde kom of in het buitengebied.

5.1 Geurgevoelig object, te beschermen object en ligging

De locaties Ginderdoor 26 en 28 worden bestemd voor burgerbewoning en geurgevoelige objecten in de zin van de Wgv. Het zijn namelijk gebouwen bestemd en geschikt voor menselijk verblijf en wonen en worden daarvoor permanent gebruikt. Dit is in overeenstemming met de definitie voor een geurgevoelig object uit de Wgv (zie paragraaf 2.1.1).

Het zijn ook te beschermen objecten vanwege luchtkwaliteit (zie paragraaf 2.4). De functie wonen gaat uit van permanent gebruik en voldoet daarmee aan het criterium voor significant blootstelling bij een verblijfstijd van 24 uur (zie paragraaf 2.4).

Zoals onderstaand kaartje laat zien zijn de locaties Ginderdoor 26 en 28 gelegen in het buitengebied. Er is geen sprake van:

- op korte afstand van elkaar gelegen bebouwing geconcentreerd tot een samenhangende structuur;
- aaneengesloten bebouwing met overwegend een woon- en verblijffunctie en waarin veel mensen per oppervlakte-eenheid ook daadwerkelijk wonen of verblijven;
- een situatie die bij realisatie onderdeel uit maakt van de woonkern, of aan de rand daarvan is gelegen.

5.2 Belangen veehouderij

De belangen van de veehouderij worden geschaad als het realiseren van de ontwikkelingen tot gevolg heeft dat de veehouderij haar juridisch-planologisch ruimte op het bouwblok niet langer kan benutten. Deze regel is algemeen geldend, tenzij zich al een ander geurgevoelig object binnen de contour bevindt dat op kortere afstand van de veehouderij is gelegen of als de veehouderij door andere oorzaken de ruimte op het bouwblok niet kan benutten.

Voor het bepalen van de belangen van de veehouderij zijn de geurnormen ter plaatse van belang. De locaties Ginderdoor 26 en 28 zijn gelegen in het buitengebied. De gemeente Laarbeek heeft in 2008 weliswaar een geurverordening vastgesteld, maar deze bevat geen andere geurnorm voor het buitengebied (zie paragraaf 2.1.5). Derhalve is de wettelijke standaard geurnorm van 14 odour units (ou_e/m^3) van toepassing.

In het geval van de locaties Ginderdoor 26 en 28 zijn de belangen van de veehouderij aan de Ginderdoor 30 in het geding. De overige veehouderijen liggen op te grote afstand waardoor de geurcontouren en/of afstandcontouren niet in de buurt komen van de betreffende locaties aan de Ginderdoor 26 en 28, zie geurkaart hiernaast.

Belangen veehouderij Ginderdoor 30

De belangen van de veehouderij bestaan eruit dat de huidige bedrijfsvoering onbelemmerd doorgang kan vinden en dat de ontwikkelingsmogelijkheden binnen het bouwblok in stand blijven. Voor de toetsing worden de 'emissiepunten' op de rand van het bouwblok gelegd. Deze situatie is in beeld gebracht in bovenstaande geurkaart. Het blijkt dat binnen de contour van 14 odour units (ou_e/m^3) geurgevoelig objecten zijn gelegen, namelijk aan de Ginderdoor 34. Op het bedrijf aan de Ginderdoor bevindt zich ook een mestbassin voor de opslag van drijfmest (blauwe cirkel op de kaart). Dit mestbassin is niet in gebruik en de bijhorende aan te houden afstand van 50 meter is derhalve niet van toepassing (zie hoofdstuk 4).

Nu vastgesteld is dat deze geurcontour rond het bouwblok al geurgevoelige objecten aanwezig zijn zit de veehouderij op bouwblokniveau 'op slot' en kan het zijn planologische ruimte niet langer benutten. In dat geval mag de geurcontour van 14 odour units (ou_e/m^3) getekend worden vanuit de feitelijke emissiepunten. Met de aldus verkregen geurcontour is het mogelijk om te beoordelen of de veehouderij in zijn belangen wordt geschaad:

- het geurgevoelige object komt buiten de geur- of vaste afstandcontour: de veehouderij wordt niet in zijn belangen geschaad;
- het geurgevoelige object komt binnen de geur- of vaste afstandcontour: de veehouderij wordt niet in zijn belangen geschaad als hij al op slot zit en het nieuwe geurgevoelige object verder weg wordt gebouwd dan het dichtstbijzijnde, huidige geurgevoelige object.

De geurcontour van 14 odour units (ou_e/m^3) van de veehouderij aan de Ginderdoor 30 is weergegeven op de geurkaart hiernaast. Uit de kaart blijkt dat de nieuwe geurgevoelige objecten (Ginderdoor 26 en 28) buiten de geurcontour van de veehouderij wordt gerealiseerd. De belangen van de veehouderij worden derhalve niet geschaad.

5.3 Aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor geur

De geur van veehouderijen verspreidt zich via de lucht en veroorzaakt een geurbelasting op de woon- en leefomgeving. Onder geurbelasting wordt de hoeveelheid geur verstaan die op geurgevoelig object – bijvoorbeeld een woning – terecht komt (uitgedrukt in odour units per volume-eenheid lucht, ou_E/m^3). De geurbelasting op een locatie of in een gebied is in belangrijke mate bepalend voor de kwaliteit van het woon- en verblijfklimaat.

De kwaliteit van het woon- en leefklimaat volgt uit de heersende geurbelasting, zowel de voorgrond geurbelasting als de achtergrond geurbelasting. In de geurgebiedsvisie 2008 is een afweging gemaakt welk percentage geurgehinderden als aanvaardbaar wordt beschouwd: (zie paragraaf 2.1.5): 12% hinder voor de woonkernen, 16% hinder voor de kernrandzones en 20% hinder voor het buitengebied. In het geval van de beoordeling van de locaties Ginderdoor 26 en 28 is het hinderpercentage van 20% voor het buitengebied van toepassing.

Bovenstaande hinderpercentages worden gehanteerd bij het beoordelen van het aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Zij komen overeen met de in paragraaf 3.1.1 opgenomen tabel met hinderpercentages en bijbehorende geurbelasting. Deze zijn in overeenstemming met de in de provinciale Verordening ruimte 2014 opgenomen waarden voor de maximale geurbelasting (zie paragraaf 2.3).

In onderstaande tabel zijn de resultaten van de geurberekeningen weergegeven, voor zowel de voorgrond als de achtergrondbelasting. Daarbij zijn ook de max. hinderpercentages en bijhorende max. waarde voor de geurbelasting vermeld.

Tabel met berekende voorgrond- en achtergrond geurbelasting op de locaties Ginderdoor 26 en 28 en de toetsingscriteria voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat) hinderpercentages en bijbehorende geurbelasting)

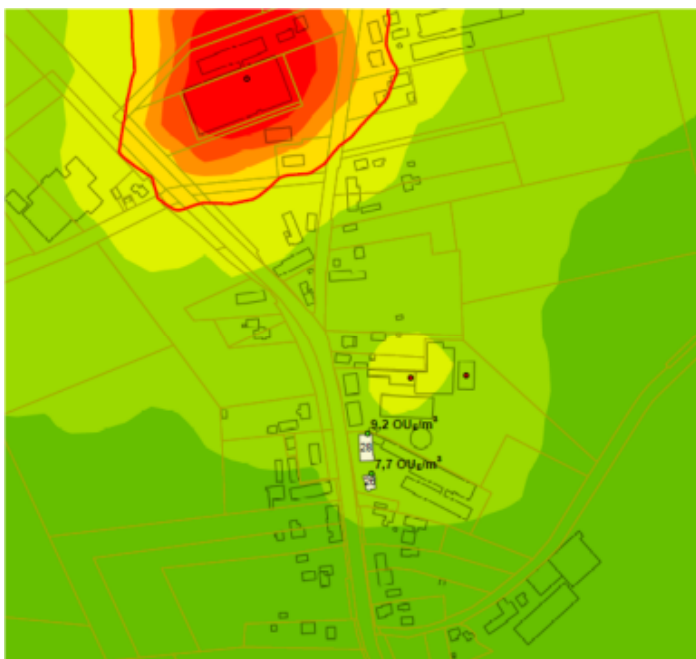
Geur	Ginderdoor 28	Ginderdoor 26
Toetsingscriteria aanvaardbaar woon- en leefklimaat		
- hinderpercentage	20%	20%
- maximale voorgrond geurbelasting (ou_E/m^3)	10	10
- maximale achtergrond geurbelasting (ou_E/m^3)	20	20
Berekende geurbelasting		
- voorgrond geurbelasting (ou_E/m^3)	6,3	3,5
- kwaliteit voorgrond geurbelasting (zie tabel §3.1.1)	redelijk goed	goed
- achtergrond geurbelasting (ou_E/m^3)	9,2	7,7
- kwaliteit voorgrond geurbelasting (zie tabel §3.1.1)	redelijk goed	redelijk goed

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de berekende geurbelasting op de locaties Ginderdoor 28 en 26 ruim voldoen aan de gehanteerde toetsingscriteria voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. De kwaliteit van het woon- en leefklimaat wordt beoordeeld als redelijk goed / goed (zie tabel paragraaf 3.1.1)

De berekende voorgrond en achtergrond geurbelasting zijn ter illustratie op de geurkaarten op de volgende pagina weergegeven.

Geurkaart voorgrondbelasting

Geurkaart achtergrondbelasting

5.4 Aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor fijn stof

De fijn-stofbelasting op de locaties Ginderdoor 26 en 28 is berekend met GeoMilieu. De resultaten van de berekeningen zijn weergegeven in onderstaande tabel. In de tabel zijn ook de grenswaarden voor fijn stof uit de Wet Milieubeheer en de provinciale Verordening ruimte 2014 (zie paragrafen 2.3 en 2.4) opgenomen. Deze zijn maatgevend voor het aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Tabel met berekende fijn-stofbelasting op de locaties Ginderdoor 26 en 28 en de toetsingscriteria voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat)

Fijn stof	Ginderdoor 28	Ginderdoor 26
Toetsingscriteria aanvaardbaar woon- en leefklimaat		
- Wm*: jaargemiddelde concentratie ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	40	40
- Wm*: aantal dagen met gemiddelde conc. $> 50 \mu\text{g}/\text{m}^3$	35	35
- VR2014*: jaargemiddelde concentratie ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	31,2	31,2
Berekende fijn-stofbelasting		
- jaargemiddelde concentratie ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	24	24
- aantal dagen met gemiddelde conc. $> 50 \mu\text{g}/\text{m}^3$	13	13

* Wm: Wet milieubeheer (zie paragraaf 2.4). VR2014: Verordening ruimte (zie paragraaf 2.3)

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de berekende fijn-stofbelasting op de locaties Ginderdoor 28 en 26 ruim voldoen aan de gehanteerde toetsingscriteria voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

De berekende fijn-stofbelasting is ter illustratie op de geurkaart op hieronder weergegeven.

6 Conclusie

De locaties Ginderdoor 26 en 28 worden bestemd voor burgerbewoning en zijn geurgevoelige objecten in de zin van de Wgv en te beschermen objecten in de zin van de Wet milieubeheer vanwege luchtkwaliteit. De locaties zijn gelegen in het buitengebied.

De belangen van de veehouderij aan de Ginderdoor 30 worden niet geschaad.

Ter plaatse van locaties Ginderdoor 26 en 28 is sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Voor zowel voor geur als voor fijn stof zijn de berekende belastingen ruim lager dan de geldende maximale waarden.

Derhalve wordt voldaan aan een goede ruimtelijke ordening.